

9.11.2010

300 §

19.10.2010 pöydälle pantu asia

PALVELUSETELIN KÄYTTÖÄ KOSKEVAT ESITYKSET

Terke 2009-1363

Esityslistan asia TJA/4

TJA Terveyslautakunta päätti, että terveyskeskuksessa toteutetaan seuraavat, 30.6.2012 päättyvät palvelusetelipilotit:

- 1) kaupunginsairaalassa 1.1.2011 alkaen osaston paksunsuolen endoskopiatoiminnassa (= tähystystutkimukset),
- 2) psykiatriassa 15.1.2011 alkaen lääkinnällisen kuntoutuksen psykoterapiatoiminnassa (yksilö-, perhe-, taide- ja ryhmäterapiat) ja
- 3) suun terveydenhuollossa 15.2.2011 alkaen maksusitoumuksin hoidetussa toiminnassa.

Samalla terveyslautakunta päätti vahvistaa palvelusetelien hinnat seuraavasti:

- palveluseteli kolonoskopiatutkimusta varten 390 euroa,
- palveluseteli psykoterapiaa varten käyntiä kohden:

	Erityistaso	ylempi erityistaso	vaativa erityistaso
Yksilöterapia	44,00 euroa	49,00 euroa	54,00 euroa
Taideterapia	49,00 euroa	53,00 euroa	57,00 euroa
Pari- ja perheterapia	104,00 euroa	111,00 euroa	117,00 euroa
Ryhmäterapia	22,00 euroa	26,00 euroa	29,00 euroa

- palveluseteli suun terveydenhuollon palvelua varten hoidon tarpeen arvioinnin perusteella tarpeelliseksi määriteltujen toimenpiteiden yhteenlaskettu hinta, joka lasketaan oman toiminnan vuoden 2009 vastaavien toimenpiteiden yhteenlasketuista nettokustannuksista - 10 % pyöristettynä lähimpään euroon.

Lisäksi terveyslautakunta päätti, että kolonoskopiaseteli ja suun terveydenhuollon seteli ovat voimassa 6 kuukautta setelin myöntämispäivästä lukien, psykoterapiaseteli 12 kuukautta setelin myöntämisestä lukien.

Edelleen lautakunta päätti, että psykoterapiapalvelujen tuottajat otetaan

9.11.2010

palveluntuottajalistoilte jatkuvasti ja kolonoskopia- sekä suun terveydenhuollon palvelun tuottajat 6 kuukauden välein.

Vielä terveyslautakunta päätti oikeuttaa toimitusjohtajan päättämään palveluntuottajien hyväksymiskriteereistä, hyväksyjistä sekä hyväksymisen peruuttajista.

Lisäksi terveyslautakunta päätti esittää kaupunginhallitukselle, että talousarviokohdalle 1 04 02 kaupunginhallituksen käyttövaroihin varattua 1,0 milj. euron suuruista määrärahaa voidaan käyttää palvelusetelien kokeiluihin pilottien ajan 30.6.2012 asti ja että määrärahasta maksetaan terveyskeskuksen ja sosiaaliviraston pilottien toteuttamiseksi yhdessä sopien seuraavia kustannuksia:

- tietojärjestelmämuutoksia ja tietojärjestelmähankintoja
- seuranta- ja arviointitutkimuksen kuluja
- virastojen projektipäälliköiden (molemmissa virastoissa yksi) palkkakustannuksia
- alueen yrittäjille suunnatun tiedotuksen kuluja.

Pöytäkirjanote terveyskeskuksen osastoille, projektipäällikkö Thodénille, taloushallintopalveluille (Talpalle) sekä kaupunginhallitukselle.

Käsittely Merkittiin tiedoksi henkilöstön yhteistoimintaryhmän kannanotto, jonka mukaan pilotointia ei tule ottaa käyttöön ennen kuin siihen on resursoitu lisää henkilöstöä.

Jäsen Autti ehdotti jäsen Ravelan kannattamana asian palauttamista uudelleen valmisteltavaksi. Palautusehdotuksesta suoritettussa äänestyksessä todettiin lautakunnan kannattavan äänin 7 (Heistaro, Kousa, Kuuskoski, Muurinen, Huovinen, Tuominen, Malinen) - 2 (Autti, Ravela) asian käsittelyn jatkamista.

Tämän jälkeen lautakunnan päätös syntyi yksimielisesti esittelijän ehdotuksen mukaisena, mutta jäsen Autti jätti päätökseen seuraavana eriävän mielipiteensä:

"Käsitellessään palvelusetelikokeilua koskevaa asiaa 25.8.2010 kaupunginvaltuusto hyväksyi toivomusponnen, jonka mukaan palvelusetelikokeilu ei saa lisätä palvelujen tuloperusteita eriytymistä. Tätä näkökulmaa ei terveyskeskuksen esityksessä ole käsitelty lainkaan.

9.11.2010

Vaarana on, että palveluseteli eriarvoistaa terveysten palvelujen käyttäjiä heidän tulojensa perusteella entisestään. Valinnanvapaus toteutuu siten vain niiden henkilöiden kohdalla, joilla on mahdollisuus maksaa kunnallisten palvelujen asiakasmaksua korkeampaa omavastuuosuutta.

Esimerkiksi palvelusetelikokeiluun kuuluvan kolonoskopian (paksusuolen tähytys) kunnallinen asiakasmaksu on 27,40 euroa, joka myös kerryttää terveydenhuollon maksukattoa. Maksukaton omavastuuosuuden (633 euroa/2010) täytyttyä asiakas saa avohoidon palvelut pääsääntöisesti maksutta.

Kolonoskopian palvelusetelin arvoksi on terveyskeskuksessa määriteltä 390 euroa. Tällä hetkellä yksityisten terveysasemien ja sairaaloiden kolonoskopian hinta vaihtelee 483 - 800 euron välillä. Tämän lisäksi useimmiten peritään myös toimistomaksu 12 euroa. Täten halvimmalla yksityisen palveluntuottajan kolonoskopian omavastuuosuudeksi muodostuu 77,60 euroa enemmän kuin kunnallisessa toiminnassa ($483 + 12 - 390 - 27,40 = 77,60$). Tämä omavastuuosuus ei myöskään kuulu terveydenhuollon maksukaton piiriin.

Huomattavaa on myös se, että jokaisen palvelusetelin antaminen vähentää vastaavasti kunnalliseen palvelutoimintaan budjetoitua määrärahaa kuten esityslistatekstissä todetaan. Tämä voi pahimmillaan aiheuttaa ongelmia kunnan omassa toiminnassa, jos osastoilla ei ole selkeää tietoa omasta reaaliaikaisesta budjettitilanteestaan.

Palvelusetelikokeilu lisää hallinnointiin ja potilaan informointiin kuluva aikaa. Esimerkiksi kolonoskopian osalta tämän on esityslistan mukaan arvioitu olevan 50-65 minuuttia palveluseteliä kohden. Esityksessä ei ole arvioitu tämän aiheuttamaa lisähenkilöstön tarvetta ja kustannuksia. Terveyskeskuksen yhteistoimintaryhmä on omassa terveyslautakunnalle toimittamassaan lausunnossaan todennut, ettei palvelusetelikokeilua tule ottaa käyttöön, ennen kuin siihen on resursoitu lisää henkilöstöä.

Edellä esitetyn perusteella terveyslautakunnan olisi tullut palauttaa asia uudelleen valmisteltavaksi ja arvioitavaksi kyseisten näkökohtien perusteella. ”

Päätösehdotus Terveyslautakunta päättäne, että terveyskeskuksessa toteutetaan seuraavat, 30.6.2012 päättyvät palvelusetelipilotit:

9.11.2010

- 1) kaupunginsairaalassa 1.1.2011 alkaen osaston paksunsuolen endoskopiatoiminnassa (= tähystystutkimukset),
- 2) psykiatriassa 15.1.2011 alkaen lääkinnällisen kuntoutuksen psykoterapiatoiminnassa (yksilö-, perhe-, taide- ja ryhmäterapiat) ja
- 3) suun terveydenhuollossa 15.2.2011 alkaen maksusitoumuksin hoidetussa toiminnassa.

Samalla terveyslautakunta päättäneen vahvistaa palvelusetelien hinnat seuraavasti:

- palveluseteli kolonoskopiaticimusta varten 390 euroa,
- palveluseteli psykoterapiaa varten käyntiä kohden:

	Erityistaso	ylempi erityistaso	vaativa erityistaso
Yksilöterapia	44,00 euroa	49,00 euroa	54,00 euroa
Taideterapia	49,00 euroa	53,00 euroa	57,00 euroa
Pari- ja perheterapia	104,00 euroa	111,00 euroa	117,00 euroa
Ryhmäterapia	22,00 euroa	26,00 euroa	29,00 euroa

- palveluseteli suun terveydenhuollon palvelua varten hoidon tarpeen arvioinnin perusteella tarpeelliseksi määriteltyjen toimenpiteiden yhteenlaskettu hinta, joka lasketaan oman toiminnan vuoden 2009 vastaavien toimenpiteiden yhteenlasketuista nettokustannuksista - 10 % pyöristettynä lähimpään euroon.

Lisäksi terveyslautakunta päättäneen, että kolonoskopiaseteli ja suun terveydenhuollon seteli ovat voimassa 6 kuukautta setelin myöntämispäivästä lukien, psykoterapiaseteli 12 kuukautta setelin myöntämisestä lukien.

Edelleen lautakunta päättäneen, että psykoterapiapalvelujen tuottajat otetaan palveluntuottajalistoilta jatkuvasti ja kolonoskopia- sekä suun terveydenhuollon palvelun tuottajat 6 kuukauden välein.

Vielä terveyslautakunta päättäneen oikeuttaa toimitusjohtajan päättämään palveluntuottajien hyväksymiskriteereistä, hyväksyjistä sekä hyväksymisen peruuttajista.

Lisäksi terveyslautakunta päättäneen esittää kaupunginhallitukselle, että talousarviokohdalle 1 04 02 kaupunginhallituksen käyttövaroihin

9.11.2010

varattua 1,0 milj. euron suuruista määrärahaa voidaan käyttää palvelusetelien kokeiluihin pilottien ajan 30.6.2012 asti ja että määrärahasta maksetaan terveyskeskuksen ja sosiaaliviraston pilottien toteuttamiseksi yhdessä sopien seuraavia kustannuksia:

- tietojärjestelmämuutoksia ja tietojärjestelmähankintoja
- seuranta- ja arviointitutkimuksen kuluja
- virastojen projektipäälliköiden (molemmissa virastoissa yksi) palkkakustannuksia
- alueen yrittäjille suunnatun tiedotuksen kuluja.

Pöytäkirjanote terveyskeskuksen osastoille, projektipäällikkö Thodénille, taloushallintopalveluille (Talpalle) sekä kaupunginhallitukselle.

Esittelijä Kaupunginvaltuusto päätti 25.8.2010 kaupunginhallituksen ehdotuksen mukaisesti oikeuttaa terveyslautakunnan toteuttamaan 30.6.2012 mennessä seuraavat palvelusetelikokeilut:

- ne suun terveydenhuollon palvelut, jotka on tällä hetkellä hoidettu maksusitoumuksin
- kaupunginsairaalan endoskopiatoiminta (= tähystystutkimukset)
- psykiatrian psykoterapiat (yksilö-, perhe-, taide- ja ryhmäterapiat)

Lisäksi kaupunginvaltuusto oikeutti terveyslautakunnan päättämään pilotoinnissa tarvittavista toimenpiteistä. Tämä merkitsee, että palvelusetelilaissa kunnan päätettäviksi määräytyistä asioista ja menettelyistä terveyskeskuksen toiminnan osalta päättää terveyslautakunta ja/tai terveyslautakunnan määräämä viranhaltija. Palveluntuottajia tulee kussakin pilotissa olemaan runsaasti, yhteensä satoja ja lain yksityiskohdista johtuen toiminnan toteuttaminen ja ylläpitäminen vaatii todella runsaasti hallinnollista työtä. Jotta toiminta tästä huolimatta voidaan saada jotenkuten sujuvaksi ja joustavaksi, on välttämätöntä, että eri toiminnoissa ja tilanteissa tarvittavat päätökset voidaan tehdä viiveittä ja vähällä hallinnollisella työllä. Siksi on tarkoituksenmukaista, että terveyslautakunta päättää pilotoinnin toteutuksen periaatelinjaukset ja palvelusetelin arvon ja viranhaltija päättää terveyslautakunnan linjauksia noudattaen järjestämistavan yksityiskohdista.

Sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annetun lain 4 §:n 1 momentin mukaan kunta voi järjestää sosiaali- ja

9.11.2010

terveydenhuollon alaan kuuluvat tehtävät:

- hoitamalla toiminnan itse;
- sopimuksin yhdessä muun kunnan tai muiden kuntien kanssa;
- olemalla jäsenenä toimintaa hoitavassa kuntayhtymässä;
- hankkimalla palveluja valtiolta, toiselta kunnalta, kuntayhtymältä tai muulta julkiselta taikka yksityiseltä palvelujen tuottajalta; taikka
- antamalla palvelunkäyttäjälle palvelusetelin, jolla kunta sitoutuu maksamaan palvelun käyttäjän kunnan hyväksymältä yksityiseltä palvelujen tuottajalta hankkimat palvelut kunnan päätöksellä asetettuun setelin arvoon asti.

Laki sosiaali- ja terveydenhuollon palvelusetelistä (24.7.2009/569) astui voimaan 1.8.2009. Sosiaalihuollon lainsäädäntö oli jo aiemminkin mahdollistanut palvelusetelit muun muassa asumispalveluihin ja kotipalveluihin, mutta ei kotisairaanhoidon. Terveysdenhuollossa asiakasmaksut oli 31.7.2009 asti sidottu maksuasetukseen, joten palvelusetelitoiminta ei niissä ennen uutta lakia ollut mahdollista.

Hallituksen esityksen mukaan palvelusetelilain tavoitteena on lisätä asiakkaan valinnan mahdollisuuksia, parantaa palvelujen saatavuutta, monipuolistaa palvelutuotantoa sekä edistää kuntien, elinkeinotoimen ja yksityisten palveluntuottajien yhteistyötä. Uudistuksella ei muuteta kuntien velvoitteita järjestää asukkailleen sosiaali- ja terveydenhuoltoa.

Palveluntuottajien hyväksyminen

Kunta hyväksyy ne yksityiset palvelujen tuottajat, joiden palvelujen maksamiseen asiakas voi käyttää kunnan myöntämää palveluseteliä. Kunta voi joko hyväksyä kaikki hyväksymisedellytykset täyttävät palveluntuottajat tai rajoittaa palveluntuottajien määrää kilpailuttamalla palveluntuottajat julkisista hankinnoista annetun lain mukaisesti esimerkiksi laadullisilla perusteilla.

Osa palveluntuottajien hyväksymisen edellytyksistä on lakisääteisiä ja koskevat kaikkia palveluja ja palveluntuottajia.

Näitä ovat

- palveluntuottaja on merkitty ennakkoperintärekisteriin
- palveluntuottaja täyttää kyseiselle toiminnalle yksityisten

9.11.2010

sosiaalipalvelujen valvonnasta annetussa laissa ja yksityisestä terveydenhuollosta annetussa laissa asetetut vaatimukset

- palveluntuottajan tuottamat palvelut vastaavat vähintään sitä tasoa, jota edellytetään vastaavalta kunnalliselta toiminnalta
- palveluntuottajalla on potilasvahinkolain mukainen vakuutus tai muu vastuuvakuutus, jonka vakuutusmäärän voidaan palvelutoiminnan laatu ja laajuus huomioon ottaen arvioida riittävän toiminnasta mahdollisesti aiheutuvien henkilövahinkojen korvaamiseen ja joka muilta ehdoiltaan vastaa tavanomaista vastuuvakuutuskäytäntöä.

Lakisääteisten kriteerin ohella kunta voi erikseen asettaa omia hyväksymisedellytyksiä. Näitä edellytyksiä on laissa luonnehdittu siten, että ne liittyvät asiakkaiden tai asiakasryhmien tarpeisiin, palvelujen määrään tai laatuun tai kunnan olosuhteisiin taikka ne ovat muita vastaavia vaatimuksia. Kunnan asettamien vaatimusten tulee olla palveluntuottajia syrjimättömiä ja perustua puolueettomasti arvioitaviin seikkoihin.

Nämä kriteerit vaihtelevat palvelukohtaisesti; osa voi olla tietyssä palvelussa lakisääteisiä ja osa muilla em. perusteilla asetettuja.

Käytettäessä palveluseteliä palvelujen järjestämistapana ei kunnan ja palveluntuottajan välille muodostu varsinaista sopimussuhdetta vaan hyväksymiskriteerien avulla voidaan asettaa vaatimuksia palveluntuottajan tuottamille palveluille. Hankittavan palvelun määrittely tapahtuu hyväksymiskriteerien avulla.

Palveluntuottajan hyväksyminen tulee peruuttaa, jos hyväksymiselle asetetut edellytykset eivät enää täyty. Hyväksyminen tulee peruuttaa myös silloin, jos palveluntuottaja sitä pyytää.

Kunnan on pidettävä luetteloa hyväksymistään palvelun tuottajista. Tiedot palvelujen tuottajista, näiden tuottamista palveluista ja niiden hinnoista tulee olla julkisesti saatavilla Internetissä ja muulla soveltuvalla tavalla esimerkiksi kunnan toimipisteissä.

Listautumismahdollisuus voi olla jatkuvaa tai tapahtua määräajoin.

Potilaan asema

Potilaan palveluihin hakeutuminen tapahtuu samalla tavalla kuin muitakin järjestämistapoja käytettäessä. Palvelun saannin edellytysten arvioinnin suorittaa kunta, joka tekee myös päätöksen palvelun

9.11.2010

järjestämisestä. Palvelun järjestäminen perustuu terveydenhuollossa hoitopäätökseen.

Kunnalla on varsin laaja potilaan informointivelvollisuus. Kunnan on selvitettävä potilaalle tämän asema palveluseteliä käytettäessä, palvelusetelin arvo, palvelun tuottajien hinnat, omavastuuosuuden määräytymisen perusteet ja arvioitu suuruus sekä vastaavasta palvelusta lain mukaan määräytyvä asiakasmaksu.

Kun potilas on vastaanottanut palvelusetelin ja valinnut hyväksytyjen palveluntuottajien joukosta sen, jonka palveluja hän haluaa käyttää, potilas tekee tämän kanssa sopimuksen palvelun antamisesta. Tätä sopimussuhdetta koskevat kuluttajaoikeuden ja sopimusoikeuden säännökset ja oikeusperiaatteet.

Potilasasiakirjojen rekisterinpitäjä

Palvelusetelilaissa on nimenomaisesti säädetty siitä, että kunta on palvelusetelillä järjestettävissä palveluissa syntyvien potilas- ja asiakasasiakirjojen henkilötietolaissa tarkoitettu rekisterinpitäjä. Palvelun tuottajan tulee asiakirjoja käsitellessään noudattaa mitä kunnan asiakirjojen käsittelystä säädetään. Tämä tarkoittaa mm. sitä, että kunta viimekädessä kantaa rekisterinpidosta koituvan vastuun.

Kunnan toimiessa rekisterinpitäjänä palveluntuottajan toiminnassa syntyvät asiakirjat ovat kunnan asiakirjoja ja muodostavat loogisen osan kunnan kyseisen palvelun asiakas- tai potilasrekisteristä. Asiakirjat tulee pitää erillään palveluntuottajan muun toiminnan yhteydessä syntyneistä asiakirjoista. Asiakirjat ovat myös julkisuuslain tarkoittamalla tavalla viranomaisen asiakirjoja. Asiakirjojen luovuttamisesta päättää kunta.

Palvelusetelin arvon määräytyminen

Asiakasmaksulaissa säädetään, että palvelusetelillä palveluja järjestettäessä ei palvelun käyttäjältä saa periä asiakasmaksua. Edellä mainittu muutos tarkoittaa myös sitä, että palvelusetelin omavastuuosuudet eivät enää kerrytä asiakasmaksulain mukaista maksukattoa.

Palvelusetelilain mukaan kunnan tulee määrätä palvelusetelin arvo siten, että se on asiakkaan kannalta kohtuullinen. Kohtuullisuutta arvioitaessa on otettava huomioon kustannukset, jotka aiheutuvat

9.11.2010

kunnalle vastaavan palvelun tuottamisesta omana tuotantona tai hankkimisesta ostopalveluna sekä asiakkaan maksettavaksi jäävä arvioitu omavastuuosuus. Asiaksmaksulaissa asiakkaalle maksuttomaksi säädettyjen palvelujen osalta omavastuuta ei saa olla.

Kunta on velvollinen suorittamaan palvelun tuottajalle enintään asiakkaan ja palveluntuottajan sopiman hinnan tapauksissa, joissa asiakkaan ja palveluntuottajan sopima hinta on pienempi kuin palvelusetelin arvo.

Hallinnoinnin kustannukset

Palvelusetelipilotointiin tarvitaan uusia hallinnollisia toimintoja ja hankintoja. Setelien arvoa määritettäessä on näin ollen huomioitava myös hallinnollisen työn lisääntyminen niin terveyskeskuksessa kuin talous-hallintopalvelussakin (Talpa), joka laskuttaa hallinnollisen lisätyön kustannukset terveyskeskukselta. Esimerkiksi palvelusetelillä järjestettävä kolonoskopia edellyttää potilaskohtaisesti seuraavia hallintoa ja potilaan informointiin liittyviä työpanoksia: apulaisylilääkäri n. 15 min., sairaanhoitaja 20 – 30 min. ja osastonsihteerin 15 – 20 min. Prosessin sähköistymisen myötä ajan odotetaan lyhenevän, mutta sähköistäminen ei ole valmis ainakaan pilottien alkuvaiheessa. Psykiatriassa ja suun terveydenhuollossa on laskettu, että hallinnoinnin kustannukset ovat noin 7 % vastaavan ostopalvelutoiminnan kokonaiskustannuksista; lisäksi tulevat potilaan informointiin liittyvät kustannukset

Potilastietojärjestelmiä on muokattava niin, että niistä voidaan tulostaa potilaskohtainen palveluseteli. Tieto siitä, kenelle palveluseteli on annettu, tulee potilastietojärjestelmästä siirtyä johdon tietojärjestelmiin. Tarvittavat muutokset käytössä oleviin järjestelmiin hankitaan tietojärjestelmätoimittajilta.

Potilaille annettujen palvelusetelien kustannusten seuranta joudutaan tekemään manuaalisesti kunnes prosessi saadaan sähköistettyä. Sekä ns. sidottua että toteutunutta summaa tulee seurata, jotta osastoilla on käytössään mahdollisimman ajantasainen tieto budjettitilanteestaan. Sidotun rahan seuranta työllistää terveyskeskusta; yksityisille palveluntuottajille maksettavat korvaukset Talpaa.

Palvelusetelin saaneen potilaan informointi ja avustaminen yksityisen palveluntuottajan valinnassa on tarvittaessa järjestettävä erillisessä pisteessä; ei ole tarkoituksenmukaista, että kliinistä potilastyötä

9.11.2010

tekevien aikaa käytetään tähän.

Kaupunginhallitus edellytti, että pilotteja seurataan ja arvioidaan. Tämäkin lisää työtä hallinnossa, vaikka arviointi sinällään hankittaisiin ulkopuoliselta toimijalta.

Pilottien kuvaukset

Kaupunginsairaala

Kaupunginsairaala ehdottaa, että palveluseteli otetaan käyttöön työryhmän esittämänä pilottina poliklinikalla suoritettavissa paksusuolen tähystystutkimuksissa eli kolonoskoppioissa. Näitä tutkimuksia tehdään kaupunginsairaalan kolmella poliklinikalla (Herttoniemi, Laakso ja Malmi/Maria). Tähän tutkimukseen pääsyn odotusajat ovat pisimmät; kuluvan vuoden seurantatietojen mukaan odotusajat vaihtelevat eri poliklinikoilla neljästä kuuteen kuukauteen. Jonoja on hallittu kliinisellä lisätyöllä, jota ilman hoitotakuuraja olisi ylittynyt jokaisella poliklinikalla. Vuonna 2009 kaupunginsairaalan poliklinikoilla tehtiin yhteensä 3190 kolonoskopia-tutkimusta, joista kliinisenä lisätyönä 915 kpl eli 29 %.

Potilaat tulevat kolonoskopia-tutkimukseen avohoidon, tavallisimmin terveysaseman lääkärin lähettämänä. Jonkin verran lähetteitä tulee myös HYKS:sta sekä työterveyshuollosta ja yksityislääkäreiltä. Poliklinikalla apulaisylilääkäri käsittelee lähetteen, arvioi tutkimuksen tarpeellisuuden ja kiireellisyyden sekä ohjelmoi mahdolliset tarvittavat oheistutkimukset ja asettaa potilaan jonoon, josta tämä kutsutaan tutkimukseen viimeistään hoitotakuusäädösten edellyttämässä määrääjässä. Potilas maksaa tutkimuksesta asiakasmaksulain ja –asetuksen mukaisen käyntimaksun (27,40 euroa).

Pilotissa potilaalle tarjotaan kaupunginsairaalan poliklinikalla suoritettavan tutkimuksen vaihtoehdoksi palveluseteliä, jolla hän voi hakeutua yksityiselle lääkäriasemalle tähän tutkimukseen. Potilas valitsee yksityisen tutkimuspaikan (lääkäriaseman) kaupungin ylläpitämästä palveluntuottajien luettelosta. Pilotti sinänsä ei edellytä sähköistettyä prosessia, vaan palveluseteli voi olla paperinen maksusitoumustyyppinen dokumentti ja palveluntuottajien luetteloakin voitaneen ainakin aluksi ylläpitää manuaalisesti. Tavoitteena on prosessin sähköistäminen heti, kun se on teknisesti mahdollista. Palvelusetelin kustannukset katetaan vähentämällä vastaava määrä kliinisenä lisätyönä suoritettavia kolonoskopia-tutkimuksia.

9.11.2010

Kolonoskopia-tutkimusta varten myönnettävän palvelusetelin perusteet ovat samat kuin tämän tutkimuksen aiheet ja kriteerit kaupunginsairaalan omassa toiminnassa. Nämä arvioi lähetteen käsittelevä ja tutkimuksesta päättävä poliklinikan apulaisylilääkäri. Potilaalla on oikeus kieltäytyä hänelle tarjottavasta palvelusetelistä, jolloin tarvittava tutkimus tehdään kaupunginsairaalan poliklinikalla.

Palvelusetelin arvo määritetään kaupunginsairaalan oman tuotannon kustannusten ja poliklinikan asiakasmaksun perusteella ottaen huomioon lain edellyttämä asiakkaan omavastuun kohtuullisuus. Selvitysten mukaan kolonoskopiatutkimuksen kustannus kaupunginsairaalassa on 439 euroa. Kun tutkimuksen yhteydessä poistetaan yksi tai useampi havaittu polyyppi, toimenpiteen kustannus nousee 562:een euroon. Näiden osuus kaikista kolonoskopia-ista on 13 %. Nämä hinnat yhdistäen laskettu kaupunginsairaalan kolonoskopian ns. painotettu hinta on 454 euroa. Kliinisenä lisätyönä suoritettun kolonoskopian hinta on 518 euroa.

Palvelusetelillä järjestettävän kolonoskopian hallinnointiin liittyvät ylimääräiset kustannukset ovat arvion mukaan n. 36 euroa (poliklinikan apulaisylilääkäriin, sairaanhoitajan ja osastonsihteerin sekä talpan palkat). Tämä tulee ottaa huomioon palvelusetelin arvoa määritettäessä.

Edellä olevan perusteella kaupunginsairaala ehdottaa kolonoskopiatutkimusta varten myönnettävän palvelusetelin arvoksi 390 euroa.

Palvelusetelin voimassaoloajaksi ehdotetaan 6 kk, joka on ns. hoitokuulainsäädännön edellyttämä hoitoon pääsemisen enimmäisaika kunnallisessa erikoissairaanhoidossa.

Palvelun tuottajan hyväksymisen laadullisena perusvaatimuksena on yksityisestä terveydenhuollosta säädetyn lain tarkoittama lupa tuottaa palvelusetelin määrittämiä palveluita. Näiden tulee vastata sisällöltään ja laadultaan vähintään sitä tasoa, joka vallitsee kaupunginsairaalan omassa tuotannossa. Palvelukuvauksessa määritellään tutkimuksen suorittajan ammatillinen pätevyys ja kokeneisuus, tutkimuksen sisältö asiaan kuuluvine näytteiden ottoineen ja tutkimisineen, tutkimustulosten dokumentointi sekä potilaan informointi sisältäen tarvittavat jatkohoito- ja seurantaohjeet. Palvelukuvaus sisältää myös palvelun muut laadulliset kriteerit, mm. laitekanta, patologian palvelut,

9.11.2010

komplikaatioiden määrä ja asiakastyytyväisyyden seuranta.

Psykiatria

Kun Helsingin psykiatriaosaston hoidossa olevalla psykiatrista erikoissairaanhoidon vaatimaa häiriötä sairastavalla potilaalla todetaan sellainen psykoterapiatarve, jota ei ole mahdollista toteuttaa kaupungin omana työnä, voidaan psykoterapia toteuttaa lääkinällisenä kuntoutuksena ostopalveluna. Nyt tämän ostopalvelun vaihtoehtona esitetään ko. lääkinällisen kuntoutuksen psykoterapia hankittavaksi palveluseteliä käyttäen.

Ostopalveluna hankittavasta psykoterapiasta potilas maksaa asiakasmaksulain ja -asetuksen mukaisen käyntimaksun (7,50 euroa/käynti enintään 45 käynniltä vuodessa)

Ennen psykiatriaosaston hoidon käynnistymistä aloitettua psykoterapiaa ei tueta, eikä psykiatrian poliklinikan tutkimukseen hakeuduta pelkästään psykoterapian tarpeen arviointia varten. Psykkiseen kasvuun tähtäävää psykoterapiaa, ilman merkittävää psykiatrista häiriötä, ei myöskään tueta. Hoidollisen psykoterapian, yleensä alkuvaiheen psykoterapian, antaa psykiatrian poliklinikka. Lääkinällisenä kuntoutuksena psykoterapian hankinnan edellytyksenä on kokonaisvaltaisen hoidon toteutuminen lääkehoitoineen yleisten hoitosuosituksen mukaisesti riittävän pitkäaikaisesti. Hoidon suunnittelussa on myös oltava huomioon otettuna muitten psykiatriaosaston tuottamien psykoterapiapalveluiden käytön hyödynnettävyys, erityisesti ryhmäpsykoterapiat sekä poliklinikoilla että Ryhmäterapiakeskuksessa.

Pitkäkestoisen psykoterapian kesto on enintään kaksi (2) vuotta eräin poikkeuksin (kolmas vuosi voidaan hyväksyä alle 26-vuotiaan itsenäistymisen tukemiseen ja ryhmäterapiaan, jossa ryhmäprosessi on kesken). Vuotta kohti myönnetään yksilöpsykoterapiaan joko 20, 40 tai 80 palveluseteliä, ryhmäterapiaan 44. Palveluseteleillä on myös mahdollista hankkia perhe- ja pariterapiaa sekä taideterapiaa.

Palvelusetelit lääkinällistä kuntoutusta varten annetaan korkeintaan vuoden tarvetta vastaavasti ja ne ovat voimassa korkeintaan vuoden niiden myöntämisestä. Psykoterapeutin tulee toimittaa palvelusetelitä myöntävälle vastuuhenkilölle yhteenveto terapian edistymisestä vähintään kerran vuodessa ja aina kuntoutusjakson päättyessä liitettäväksi potilaan sairauskertomukseen.

9.11.2010

Palvelusetelillä toteutettavaa psykoterapiaa antavat psykoterapeutit listautuvat terveystieteiden keskuksen ylläpitämään listaan, jossa mainitaan koulutautumissuuntauksen lisäksi voimassa olevat taksat annettaviin terapiamuotoihin. Potilas valitsee näistä palveluntuottajista itse psykoterapeutin. Terveystieteiden keskus ei anna palveluseteliä terapeutin valintaa varten tapahtuviin haastattelukäynteihin. Psykoterapeutin tulee sitoutua hoitoprosessin läpikäymiseen kuntoutusjakson puitteissa. Listautumismahdollisuus olisi jatkuvaa.

Palvelusetelit maksetaan lääkinnällisen kuntoutuksen budjetista. Pilotointivaiheessa päätökset palvelusetelien myöntämisistä tekisi yhteisten palvelujen ylilääkäri keskitetysti psykiatriaosaston lääkäreiden esityksistä.

Palvelusetelillä hankittavissa psykoterapioissa kullekin eri psykoterapiamuodolle (yksilö-, ja ryhmäpsykoterapia, perhe- ja pariterapia sekä taideterapia) määritetään terapeutin koulutustasoon sidottu kiinteä hinta, jossa huomioidaan nykyisen ostopalvelutoiminnan kustannukset (keskimääräinen hinta/terapiakäynti) sekä palvelusetelistä aiheutuvat lisäkustannukset, joita ovat mm. psykoterapeuttilistan ylläpito ja sairauskertomustietojen siirtäminen potilaan sairauskertomukseen. Hinnat suhteutetaan Kelan taksoihin siten, että potilaalle aiheutuvat kustannukset yleisesti ovat Kelan korvaamiin psykoterapioihin verrattuna matalammat.

Ostopalveluna hankittavien psykoterapioiden hinnan vaihteluväli on yksilöterapiassa 52– 110 euroa, pari- ja perheterapiassa 90– 200 euroa ja ryhmäterapiassa 32,50- 84 euroa käynti terapiamuodosta ja antajasta riippuen.

Tällä hetkellä keskimääräinen ostopalvelun käyntimaksu on 61 euroa/käynti (suuntauksesta ja koulutustasosta riippumaton hinta). Potilailta peritään 7,50 euron suuruinen maksu käynnistä maksukattoon saakka. Maksukatto ylittyy niiltä, joilla on 80 kerran päätös. Näin ollen voidaan arvioida, että keskimääräinen käyntikohtainen maksu potilaalle on n. 6 euroa, jolloin terveystieteiden keskuksen käyntikohtainen nettokustannus olisi 55 euroa/käynti, jonka päälle tulevat alla kuvatut hallinnolliset kustannukset.

Ostopalvelujen hallinnolliset kustannukset on arvioitu n. 7 %:ksi kokonaiskustannuksista. Ostopalvelu- ja palvelusetelitoiminnan välillä ei oleteta olevan suuria hallinnollisia kustannuseroja.

9.11.2010

Ostopalvelutaksojen lisäksi vertailua voidaan tehdä Kelan korvausperusteisiin psykoterapian osalta, joita voitaneen pitää kohtuullisina tasoina:

Kelatasot:	erityistaso	vaativa erityistaso
Yksilöpsykoterapia	37,00	45,41
Taideterapia	52,41	60,55
Pari- ja perhe (90 min)	84,90	95,87
Ryhmäterapia	20,69	26,91

Psykiatria esittää alla olevia palvelusetelin arvoja Kelan jaottelun mukaisesti siten, että korvaustasot ovat psykoterapiasuuntauksista riippumattomia, kuitenkin siten, että korvausperusteisiin lisätään ”erityistason” ja ”vaativan erityistason” väliin ”ylemmän erityistason” koulutustaso. Laskentaperusteena käytetään ostopalveluissa käytettävien eri erityistasojen matalimpia hintoja vähennettynä 6 eurolla, jonka jälkeen ylemmät koulutustasot on suhteutettu Kelan tasoihin (sijoittaen ”ylemmän erityistason”, ”erityistason” ja ”vaativan erityistason” keskiarvoon. On todettava, että Kelan korvaustasot taideterapiassa ovat huomattavan korkeat suhteessa taideterapian ostopalvelutaksoihin ja verrattaessa niitä muihin psykoterapiamuotoihin.

Ehdotus palvelusetelien hinnoiksi psykoterapiassa:

	Erityistaso	ylempi erityistaso	vaativa erityistaso
Yksilöterapia	44,00 euroa	49,00 euroa	54,00 euroa
Taideterapia	49,00 euroa	53,00 euroa	57,00 euroa
Pari- ja perheterapia	104,00 euroa	111,00 euroa	117,00 euroa
Ryhmäterapia	22,00 euroa	26,00 euroa	29,00 euroa

Suun terveydenhuolto

Potilas hakeutuu kunnalliseen suun terveydenhuoltoon. Mikäli omista hoitoloista tai ostopalvelutoiminnasta ei löydy hoitoaikaa kohtuajassa, potilaalle tarjotaan palveluseteliä. Mikäli hän ei hyväksy sitä, potilas hoidetaan hoitotakuumääräaikojen puitteissa omassa tai ostopalvelutoiminnassa. Palvelusetelitoiminnalla on tarkoitus korvata nykyinen maksusitoumustoiminta.

Listautumismahdollisuus palvelusetelituottajaksi olisi 6 kk:n välein. Palveluseteli olisi voimassa 6 kk myöntämispäivästä laskettuna.

9.11.2010

Palvelusetelin arvon perustana käytetään oman toiminnan kustannuksia eri toimenpiteille. Palvelusetelin arvoa määritettäessä otetaan luonnollisesti huomioon se, että kaupunki ei enää laskuta potilaalta toimenpide- ja käyntimaksuja. Näin ollen palvelusetelin arvo olisi enimmillään oman toiminnan toimenpidekohtainen summa vähennettynä asiakasmaksuilla. Arvoa määritettäessä on kuitenkin huomioitava jo aiemmin mainittu hallinnollisen työn lisääntyminen.

Palvelusetelin toimenpidekohtaiseksi arvoksi esitetään oman toiminnan vuoden 2009 nettokustannusta alennettuna 10% :lla.

Alla laskelmaesimerkki:

	terveyskeskuksen oma toiminta	terveyskeskuksessa potilas maksaa	terveyskeskuksen nettokustannus	palvelusetelin arvo
yhden pinnan paikka SFA10	56,63e	23,30e *	33,33e	30,00 e
kahden pinnan paikka SFA20	77,19e	37,00e*	40,19e	36,00e
hampaan poisto EBA00	43,27e	23,30e*	19,97e	18,00e

* maksu koostuu käynti- ja toimenpidemaksusta;

mikäli samalla käynnillä tehdään useampi toimenpide, käyntimaksu peritään vain kerran

Lisätiedot:

Hiekkänen Seija, johtajahammaslääkäri, puhelin 310 42247

Aimolahti Ari, ylilääkäri, puhelin 050 4020969

Hinttala Pentti, vs. ylilääkäri, puhelin 310 65677

Heikkilä Pertti, vs. johtajalääkäri, puhelin 310 42617

Saarela Tuula, johtajapsykiatri, puhelin 310 42690